

CORE COMPETENCE REQUIREMENTS AND THEIR CONTENTS FOR REGISTERED NURSE (180 ECTS)

Professionalism and ethics
1) Demonstrates ability to act in accordance with the values, ethical principles and guidelines of nursing, and to evaluate and promote their implementation.
Philosophical foundations, values and principles of nursing care
Ethical guidelines and practice
Human dignity and rights
Right to self-determination
2) Demonstrates ability to act in accordance with current legislation and information-based guidance.
Current legislation governing social and health care
Occupational safety law and guidelines
Social and health care standards, resources and information guidance
3) Demonstrates ability to act professionally in nursing care.
Professionalism and expertise in nursing care
Recognition of one's own competence, responsibilities and boundaries
4) Knows the competency requirements and career development opportunities of a registered nurse.
Self-assessment of competence, responsibility for professional development and career planning
5) Demonstrates ability to act collegially.
Promoting collegial and professional activities
Addressing and reporting unprofessional behaviour
6) Demonstrates ability to assess their own and the work community's occupational well-being.
Identifying occupational well-being and work ability
Recognising the need for support and utilising support services
Promoting well-being in the workplace through own actions

Client-centred Care and Equality

1) Demonstrates ability to value the client/patient as an expert their own life.

- Human and respectful interaction
- Client/patient participation
- Family as part of client/patient-centered care
- Identifying and supporting the strengths of the client/patient

2) Demonstrates ability to promote the client's/patient's equality, equity and non-discrimination.

- Diverse clients/patients
- Equality, equity and non-discrimination
- Cultural awareness

Client and Patient Safety

1) Demonstrates knowledge of key factors regarding client and patient safety.

- Client and patient safety culture
- Client and patient safety legislation
- Ensuring client and patient safety:
 - Safety in nursing care
 - Equipment safety
 - Medication safety

2) Demonstrates ability to promote client and patient safety and prevent adverse events at all phases of the nursing process.

- Staff commitment and teamwork to ensure client and patient safety
- Systematic work practices to ensure client and patient safety
- Anticipating and preventing client and patient safety risks in nursing care
- Engagement and inclusion of clients and patients in the promotion of client and patient safety
- Human factors as risks to client and patient safety

3) Demonstrates ability to act appropriately in situations involving incidents and adverse events.

- Identifying incidents and adverse events
- Appropriate action in adverse event situations

• The ‘second victim’ concept
• Obligation to report adverse events, reporting and handling patient safety incidents
Promotion of Health and Wellbeing
1) Demonstrates ability to apply key knowledge of well-being and health promotion in client/patient work.
• Public health
• Health promotion and disease prevention
• Ethics of health promotion
• Concepts of health and illness
2) Identifies health-related risk factors of clients/patients and provides early support to those in need.
• Connections between lifestyle and health
• Early identification of risky health behaviours
• Assessment of functional capacity and individual support
• Use of registry and statistical data in wellbeing analytics
3) Demonstrates ability to implement interventions that promote health and functional capacity for individuals and groups.
• Promotion, monitoring and evaluation of individual and community health
• Prevention of communicable diseases and vaccinations
• Utilisation of wellbeing and health technology and artificial intelligence in health promotion
4) Identify existing and emerging health risks as part of promoting clients’/patients’ wellbeing and health.
• Anticipate problems related to well-being and health
• Planetary health
• Global health promotion

Information Technology and Documentation	
1) Demonstrates ability to comply with data protection and cybersecurity requirements and regulations in the production, use, storage, and disposal of information in social and healthcare services.	
	• Data protection and security, legislation and other guidelines in various operational environments
	• Identification and use of health and wellbeing information provided by the client
	• Responsible and safe use of information systems and social media
2) Demonstrates ability to document the nursing care process of the client/patient in a needs-based manner.	
	• Structured documentation in nursing care
	• Real-time data production, data evaluation and utilization
3) Understands the principles of artificial intelligence and utilises AI responsibly in nursing.	
	• Data literacy in the use of artificial intelligence
	• Utilising artificial intelligence in nursing care
	• Ethical and professional perspectives on artificial intelligence
Clinical Nursing Care	
1) Demonstrates ability to plan, implement and evaluate client/patient care based on individual needs.	
	• Nursing process
	• Assessment of care needs in diverse care environment
2) Demonstrates ability to use evidence-based nursing interventions in client/patient care.	
	• Nursing interventions
3) Masters the key examinations and procedures used in nursing care.	
	• Common diagnostic tests in clinical nursing
	• Clinical nursing procedures
4) Masters and applies the principles of infection control in practice.	
	• Microbiology
	• Hand hygiene and aseptic techniques

• Precaution categories and standard precautions
• Infection prevention in special situations (e.g. epidemics and pandemics)
5) Demonstrates knowledge of the structure, function and regulation of human organ systems and applies this knowledge in nursing care.
• Human anatomy and physiology
6) Understands the pathogenesis of diseases and the changes they cause in the body.
• Etiology, Pathology and pathophysiology
7) Applies knowledge of anatomy and physiology, pathophysiology, applied pharmacology and medication care in planning, implementing and evaluating safe pharmacotherapy.
• Basics of pharmacology (pharmacokinetics, pharmacodynamics and toxicology)
• Common groups of drugs, their indications and effects
• Therapeutic and adverse effects of drugs and drug interactions
• Administration of medication via different routes
• Monitoring and documentation of medication effects
• Self-medication
• Fluid therapy
• Blood transfusion
• Medication technology
• Specific features of pharmacotherapy in different ages and different client/patient groups
• Medication calculation
8) Masters legislation and current recommendations related to pharmacotherapy.
• Regulations and guidelines governing pharmacotherapy
• Nurse's role, responsibilities and tasks in pharmacotherapy
• Pharmacotherapy care plan
9) Applies nutrition and physical activity recommendations for different age and target groups in the prevention and treatment of non-communicable diseases.
• National nutrition recommendations for different age groups
• Nutrition therapy and preventive nutrition counselling

National physical activity recommendations for different age groups
10) Demonstrates the ability to integrate nutrition therapy and counselling into holistic nursing care.
Assessment and monitoring of nutritional status and fluid balance
Common special diets
11) Demonstrates knowledge and application of wound care principles in practice.
Chronic, acute, surgical and infected wounds
Prevention, assessment and healing of wounds
Wound care assessment
12) Recognises pain and types of pain, assesses and manages the client's/patient's pain.
Types of pain and pain assessment
Pain management methods (non-pharmacological and pharmacological)
13) Demonstrates knowledge of common internal diseases and masters the nursing process for patients with internal medicine diseases.
Internal medicine diseases
Nursing care for patients with internal medicine diseases
14) Demonstrates knowledge of common cancers and masters the nursing process for cancer patients.
Cancer diseases
Nursing care for patients with cancer
15) Demonstrates knowledge of common surgically treated diseases and masters the nursing process for surgical patients:-
Most common surgically treated diseases
Pre-, intra- and postoperative nursing care
16) Demonstrates knowledge of common childhood and adolescent diseases and masters the nursing process for children and adolescents.
Normal growth and development of children
The most common diseases of children and adolescents
Nursing care for children and adolescents

17) Demonstrates knowledge and application of family-centred nursing care approaches.
Family-centred nursing care approach
18) Demonstrates ability to promote the sexual and reproductive health of client/patient.
Promotion of sexual and reproductive health
19) Understands the normal process and monitoring of pregnancy, childbirth and postpartum period.
Normal pregnancy, childbirth and postpartum period
20) Demonstrates ability to apply their knowledge of common mental health and neuropsychiatric disorders, substance and addiction disorders, and masters the nursing process for these patients.
Most common mental health and neuropsychiatric disorders, substance and addiction disorders
Nursing care for patients with mental health and neuropsychiatric disorders, substance and addiction disorders
21) Demonstrates ability to support client/patient in acute crisis.
Acute crisis
Support and care in crisis situations
22) Demonstrates ability to assess and promote the health, functional capacity and wellbeing of older adults.
Key concepts and competence in gerontological nursing
Assessment of functional capacity of older adults
Fall prevention
Use of technology in elderly care
23) Demonstrates ability to apply knowledge of ageing-related changes in gerontological nursing.
Frailty and ageing-related changes
Acute care for older adults
Memory disorders
Pharmacological and non-pharmacological care for older adults
24) Demonstrates ability to apply knowledge of nursing care for clients/patients with disabilities and developmental disorders.
Most common developmental disabilities

Disability
Support and nursing care for clients/patients with disabilities and developmental disorders
25) Demonstrates knowledge of palliative care, and masters the nursing process for palliative and end-of-life care patients.
Key concepts, values and principles of palliative and end-of-life care
Identifying the need for palliative and end-of-life care
Advance care planning and living will
Symptomatic interdisciplinary palliative and end-of-life care
Supporting and encountering palliative and end-of-life patients and their families
Recognising signs of impending death and post-mortem care
26) Demonstrates ability to assess the need for urgent care and act appropriately in emergency situations.
Key tools for assessing patient condition
Assessment of urgent care needs
Actions in urgent and emergency situations
PPE+D and resuscitation
27) Demonstrates ability to initiate immediate life-saving measures and understands procedures in crisis and disaster situations.
First aid and actions in accident situations
Crisis and disaster situations
Fire, chemical, biological, radiation or nuclear incidents
Quality Assurance
1) Demonstrates ability to evaluate the quality of nursing care, client/patient care and services from the perspective of the work unit and own activities.
Legislation and regulations guiding quality management
Evaluation of nursing care quality and effectiveness: indicators and monitoring
Nursing-sensitive quality indicators
Client/patient safety reports and feedback as part of quality management
Quality management systems

• Self-monitoring
Evidence-Based Decision-Making and Development in Nursing Care
1) Demonstrates ability to plan, implement and evaluate nursing care based on evidence-based knowledge.
• Planning, implementation and evaluation of evidence-based nursing care
• Nursing science and other disciplines as the foundation of nursing care
• Use of the most common health science databases
• Clinical guidelines and standardised practices in nursing care
2) Demonstrates ability to act as a member of a group representing nursing care in development, innovation and research processes.
• Identifying development and research topics in nursing care
• Research and development activities
Guidance and Support for Self-Care
1) Demonstrates ability to assess, together with the client/patient, their needs, resources and responsibilities in planning guidance and self-care.
• Identifying the client's/patient's needs and resources
• Identifying clients with extensive service needs and guiding them to support services
• Motivating and encouraging commitment to self-care
2) Demonstrates ability to implement and evaluate individual and group guidance that supports self-care, in collaboration with other professionals.
• Preconditions for implementing client/patient guidance
• Client/patient-centred and evidence-based content
• Informational, social and emotional guidance
• Multi-channel guidance methods in various healthcare environments
• Interdisciplinary guidance
• Guiding and supporting families in the client's/patient's self-care and commitment to treatment
• Evaluation of guidance, its impact and effectiveness

Social and Healthcare Service System	
1) Demonstrates ability to explain the organization, provision and arrangement of social and healthcare services, as well as their governance and supervision in Finland.	
Legislation and other guidance in service provision	
Responsibilities, roles and collaboration of wellbeing service counties, municipalities and other actors in providing social and healthcare services	
Roles and responsibilities of health and social care professionals in different stages of the service chain	
2) Demonstrates ability to assess the client's/patient's need for services and care.	
Client/patient service pathway	
Assessing the need for services, and monitoring service coordination	
Accessibility of client and patient data, and use of operational management systems as tools in service coordination	
Timeliness of services, continuity of care and identification of service deficiencies	
3) Demonstrates ability to use digital social and healthcare services as part of effective, holistic client/patient care.	
Digital social and healthcare services in different service environments	
Digital services from the perspective of client/patient accessibility, equality and safety	
Working Life Skills, Leadership and Entrepreneurship	
1) Demonstrates ability to organize and manage own work.	
Self-management and internal entrepreneurship	
Situational leadership	
Change competence: adaptability and resilience	
2) Demonstrates ability to work as a member of an interdisciplinary and culturally diverse work community.	
Interdisciplinary collaboration and teamwork	
Orientation	
Cultural awareness	
3) Demonstrates ability to act in accordance with the principles of sustainable development.	
Sustainable development: ecological, economic, social and cultural sustainability	

4) Knows the basics of economics and entrepreneurship in the social and healthcare sector.
Financial competence
Basics of entrepreneurship
Interaction Competence
1) Demonstrates ability to communicate clearly and professionally in various care and collaboration situations.
Respectful, clear and context-appropriate verbal and written communication
Use of professional terminology and reporting tools
Interaction using digital tools
2) Masters professional interaction with clients/patients of different ages and backgrounds, and their families.
Client/patient-centred interaction
Cognitive and emotional interaction skills
Context and significance of interaction situations
Use of communication aids and services
Language awareness and plain language
3) Demonstrates ability to communicate in Finnish, Swedish and at least one foreign language.
Finnish/Swedish and a foreign language

Alakare, J. & Strandberg, T. 2020. Gerastenia - kuinka tunnistan ja miksi? Suomen lääkärilehti, vsk 75, Nro 22, 1369–1372. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/3f370f79-bbb4-4fc9-99ba-ca0ab03d6507/content>

Andre, B., Nøst, T., Frigstad, S. & Sjøvold, E. 2017. Differences in communication within the nursing group and with members of other professions at a hospital unit. Journal of Clinical Nursing 26 (7/8), 956–963. <https://doi.org/10.1111/jocn.13410>

Apóstolo, J., Cooke, R., Bobrowicz-Campos, E., Santana, S., Marcucci, M., Cano, A., Vollenbroek-Hutten, M., Germini, F. & Holland, C. 2017. Predicting risk and outcomes for frail older adults: an umbrella review of frailty screening tools. JBI Database of Systematic Reviews and Implementation Reports 15 (4), 1154–1208. DOI: [10.11124/JBISIR-2016-003018](https://doi.org/10.11124/JBISIR-2016-003018)

Anttila, H. 2023. Ikätekniikan kansallinen koordinaatio: kohti jatkuvuutta ja yhteistyötä: Ehdotus ikätekniikan kansalliseksi koordinaatiomalliksi ja toimenpiteiksi vuosille 2023–2027. Tekninen raportti. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/items/1d205fba-cf7a-47cb-9f39-62e29f70b87b>

Arell-Sundberg, M., Holvikivi, J., Laanterä, S., Ritsilä, J., Säilä, T. & Tikkanen, P. 2021 (toim).

SOTETIE – Sote-alan ammattilaisen jatkuvan oppimisen tiekartta Osa 1 Yhteiset osaamiset. Savoni-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 9/2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/509204/SOTETIE_osa1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus 2025a. Riskien ennakkoinnilla parempaa asiakas- ja potilasturvallisuutta. <https://asiakasjapotilasturvallisuuskeskus.fi/riskien-ennakkoinnilla-parempaa-asiakas-ja-potilasturvallisuutta/>

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus 2025b. Oheiskärsijän toimintamalli.

<https://asiakasjapotilasturvallisuuskeskus.fi/ammattilaisille-ja-opiskelijoille/materiaalipankki/kuvauksia-ja-toimintamalleja/oheiskarsija/>

Baetselier, E., Dijkstra, N., Batalha, L., Carvalho, P., Filov, I., Grøndahl, V., Heczkova, J., Helgesen, A., Hirdle, J., Jordan, S., Kolovos, P., Langer, G., Ličen, S., Lillo-Crespo, M., Malara, A., Padyšáková, H., Prosen, M., Pusztai, D., Rapaso, B., Riquelme-Galindo, J., Rottková, J., Sino, C., Talarico, F., Tziaferi, S., Van Rompaey, B. & Dilles, T. 2022. Nurse students' competences in interprofessional pharmaceutical care in Europe: Cross-sectional evaluation. *Nurse Education in Practice* 65, 103485.

<https://doi.org/10.1016/j.nepr.2022.103485>

Bayram, A., Pokorná, A., Ličen, S., Beharková, N., Saibertová, S., Wilhelmová, R., Prosen, M., Karnjus, I., Buchtová, B. & Palese, A. 2022. Financial competencies as investigated in the nursing field: Findings of a scoping review. *Journal of Nursing Management* 30, 2801–2810. DOI: [10.1111/jonm.13671](https://doi.org/10.1111/jonm.13671)

Blake, R., Shaw, T., Blake, A., Hübner, U., Kaye, R., Schug, S., Thye, J. & Värri, A. 2017. EU* US eHealth Works to Improve Global Workforce Development. *Healthcare Information and Management Systems Society*. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/225589>

Blakey, E.P. & Aveyard, H. 2017. Student nurses' competence in sexual health care: A literature review. *Journal of Clinical Nursing* 26 (23–24), 3906–3916. <https://doi.org/10.1111/jocn.13810>

Blazun, H., Kokol, P. & Vosner, J. 2015. Research literature production on nursing competences from 1981 till 2012: A bibliometric snapshot. *Nurse Education Today* 35, 673–679.

<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.01.002>

Castren, M., Mäkinen, M., Nilsson, J. & Lindstrom, V. 2017. The effects of interprofessional education - self-reported professional competence among prehospital emergency care nursing students on the point of graduation - a cross-sectional study. *International Emergency Nursing* 32, 50–55.

DOI: [10.1016/j.ienj.2017.02.004](https://doi.org/10.1016/j.ienj.2017.02.004)

Clegg, H., Fetherston, C. & Wei, R. 2023. Required wound care content for nursing curricula in Australia: a Delphi study. *Wound Practice and Research* 31 (4), 190–196. DOI 10.33235/wpr.31.4.190–196

Copelli, F., Erdmann, A. & Guedes dos Santos, J. 2019. Entrepreneurship in Nursing: an integrative literature review. *Revista Brasileira de Enfermagem* 72 (1). <https://doi.org/10.1590/0034-7167-2017-0523>

Crawford, J., Brandt, A., Kramer, M., Ristock, J. & Schultz, A. 2024. Gender inclusive and affirming practices across undergraduate nursing curriculum: A scoping review. *Nurse Education Today* 141, 106320. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106320>

Croell, K., Knape, N., Leipälä, J., Louet-Lehtoniemi, T., Nieminen, J., Ridanpää, H., Savolainen, N., Syrjä, V. & Syrjänen, T. 2024. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa Valtakunnallinen asiantuntija-arvio, syksy 2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/149932/URN_ISBN_978-952-408-363-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

David-Olawade, A., Olawade, D., Ojo, I., Famujimi, M., Olawumi, T. & Esan, D. 2024. Nursing in the Digital Age: Harnessing telemedicine for enhanced patient care. *Informatics and Health* 1 (2), 100–110.

<https://doi.org/10.1016/j.infoh.2024.07.003>

DigiFinland 2025. Sote-tekoälyn ekosysteemin tekoälyvisio 2035. https://digifinland.fi/wp-content/uploads/2025/06/SOTE-tekoalyn_ekosysteemin_tekoalyvisio_2035_final.pdf

Digipalvelulaki 306/2019. Finlex. Lainsäädäntö. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/306>

Dimitriadou, I., Toska, A., Eloranta, S., Mört, S., Korsström, N., Lundberg, A., Häger, M., Melbarde-Kelme, A., Circenis, K., Šteinmiller, J., Skuladottir, S. S., Hjaltadóttir, I., & Fradelos, E. C. 2025. Comprehensive geriatric assessment: Addressing unmet healthcare needs in older adults. *Healthcare* 13, 2715. DOI: [10.3390/healthcare13212715](https://doi.org/10.3390/healthcare13212715)

Doherty, C., Landry, H., Pate, B. & Reid, H. 2016. Impact of Communication Competency Training on Nursing Students' Self-advocacy Skills. *Nurse Educator* 41 (5), 252–255. DOI: [10.1097/NNE.0000000000000274](https://doi.org/10.1097/NNE.0000000000000274)

Doležal, J., Zeleníková, R., Finotto, S., Mecugni, D., Patelarou, A., Panczyk, M., Ruzafa-Martínez, M., Ramos-Morcillo, A. J., Skela-Savič, B., Gotlib, J., Evridiki Patelarou, M., Smodiš, M. & Jarosova, D. 2021. Core Evidence-Based Practice Competencies and Learning Outcomes for European Nurses: Consensus Statements. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 18 (3), 226–233. DOI: [10.1111/wvn.12506](https://doi.org/10.1111/wvn.12506)

Durojaiye, A., Ryan, R. & Doody, O. 2023. Student nurse education and preparation for palliative care: A scoping review. *PLOS ONE* 18 (7), e0286678. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0286678>

Edwards, A. & Nash, A. 2023. Transformative care for people with disabilities: Empowering senior nursing students with competency based clinical education. A qualitative study of the impact. *Nurse Education Today* 126, 105822. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105822>

Ehrenberg, A., Gustafsson, P., Wallin, L., Boström, A-M. & Rudman, A. 2016. New Graduate Nurses' Developmental Trajectories for Capability Beliefs Concerning Core Competencies for Healthcare Professionals: A National Cohort Study on Patient-Centered Care, Teamwork, Evidence-based Practice. *Worldviews on Evidence-Based Nursing* 13 (6), 454–462. <https://doi.org/10.1111/wvn.12178>

Elliot, A., Hull, L. & Conroy, SP. 2017. Frailty identification in the emergency department a systemic review focusing on feasibility. *Age Ageing* 46 (3), 509–513. DOI: [10.1093/ageing/afx019](https://doi.org/10.1093/ageing/afx019)

Elvytys. Käypä hoito -suositus. 2021. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Elvytysneuvoston, Suomen Anestesiologiyhdistyksen ja Suomen Punaisen Ristin asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.kaypahoito.fi/>

Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E-L. 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Ammattikorkeakoulujen terveystieteen verkosto ja Suomen Sairaanhoidajaliitto ry. Porvoo.

EFN 2015. EFN Guideline for the implementation of Article 31 of the Mutual Recognition of Professional Qualifications Directive 2005/36/EC, amended by Directive 2013/55/EU. European Federation of Nurses Associations. Brussels, Belgium. <https://efn.eu/wp-content/uploads/2022/03/EFN-Competency-Framework-19-05-2015.pdf>

EPF 2018a. Impact Report. http://www.eu-patient.eu/globalassets/library/impact-report/epfimpactreport_2018.pdf

EPF 2018b. Proposal Regarding the Development of Key Competencies for Patients, Families and Carers in Patient Safety. European Patients Forum. <http://www.eu-patient.eu/globalassets/policy/patientssafety/epf-patient-safety---proposal.pdf>

Emerson, C., Keen, D., Barrett, K. & Wade-Berg, J. 2024. Intercultural competence development: A qualitative case study. *Nurse Education in Practice* 79, 104082.
<https://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.104082>

ETENE 2000. Terveysthuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. ETENE-julkaisu I. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) Sosiaali- ja terveysministeriö.
<https://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisu+1+Terveysthuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468>

Euroopan Komissio 2016a. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R0679-20160504&from=FI>

Euroopan Komissio 2016b. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämisestä, tutkimisesta, paljastamisesta tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=FI>

Euroopan Komissio 2024. Komission delegoitu direktiivi (EU) 2024/782 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY muuttamisesta yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan, hammaslääkärin ja proviisorin ammattien koulutusta koskevien vähimmäisvaatimusten osalta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:32024L0782>

European Commission 2019. From social inclusion to social cohesion. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e1b88304-f3b0-11e9-8c1f-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission 2021. Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3e1e2228-7c97-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-en>

Fereidouni, Z., Sabet Sarvestani, R., Hariri, G., Kuhpaye, S.A., Amirkhani, M. & Najafi Kalyan, M. 2019. Moving into Action: The Master Key to Patient Education. *Journal of Nursing Research* 27 (1), 1–8. DOI: [10.1097/jnr.0000000000000280](https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000280)

Finne-Soveri, H., Äijö, M., Tolonen, E., Rehula, P., Vähäkangas, P., Patronen, M., Autio, T., Haimi-Liikkanen, S. & Havulinna, S. 2020. Iäkkäiden henkilöiden toimintakyvyn mittaaminen palvelutarpeen selvittämisen yhteydessä. TOIMIA-suositus ID S028/11.6.2020.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/9819ca8b-ad9d-49b2-be88-d31f34325a77/content>

Finne-Soveri, H., Forsius, P., Hökkä, M., Maula, S., Surakka, T. & Hammar, T. 2022. Laatukäsikirja elämän loppuvaiheen hoitoon iäkkäiden ihmisten palveluissa.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/3f3a2514-3bee-4056-9c49-9253d13d2e9d/content>

Flanders, SA. 2017. Effective Patient Education. Evidence and Common Sense. *MedSurg Nursing* 27 (1), 55–56.
<https://www.thefreelibrary.com/Effective+Patient+Education%3a+Evidence+and+Common+Sense.-a0529490131>

Flinkman, M., Leino-Kilpi, H., Numminen, O., Jeon, Y., Kuokkanen, L. & Meretoja, R. 2017. Nurse Competence Scale: a systematic and psychometric review. *Journal of Advanced Nursing* 73 (5), 1035–1050. <https://doi.org/10.1111/jan.13183>

Friman, S. 2025. Laatujohtaminen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän muutoksessa. Turun yliopiston julkaisuja.
<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/180358/AnnalesD1859Friman.pdf?sequence=1>

Fuentes-Pumarola, C., Ballester-Ferrando, D., Gelabert-Vilella, S., Bosch-Farré, C., Malagón-Aguilera, M.C., Rascón-Hernán, C., Bonmatí-Tomás, A., Fernandez-Peña, R. 2016. Nursing student and professor perceptions and assessments of the achievement of practicum competencies: A mixed method approach. *Nurse Education Today* 45, 199–205. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.08.013>

Gardim, L., Mendes, I.A.C., Bernardes, A., dos Almeida, S., Sciasci, N.G., Pereira, M.C.A. & Araújo, A.A.C. 2024. Challenging the status quo through nursing entrepreneurship education: a scoping review. *Nurse Education Today*, 141, 106310. DOI: [10.1016/j.nedt.2024.106310](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106310)

Gardulf, A., Nilsson, J., Florin, J., Leksell, J., Lepp, M. & Lindholm, C. 2016. The Nurse Professional Competence (NPC) Scale: Self-reported competence among nursing students on the point of graduation. *Nurse Education Today* 36, 165–171. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.09.013>

Gardulf, A., Florin, J., Carlsson, M., Leksell, J., Lepp, M., Lindholm, C., Nordström, G., Theander, K., Wilde-Larsson, B. & Nilsson, J. 2019. The nurse professional competence (NPC) scale: A tool that can be used in national and international assessments of nursing education programmes. *Nordic Journal of Nursing Research* 39 (3), 137–142. <https://doi.org/10.1177/2057158518824530>

Gormley, E., Connelly, M. & Ryder, M. 2024. The development of nursing-sensitive indicators: A critical discussion. *International Journal of Nursing Studies Advances* 7, 100227.
<https://doi.org/10.1016/j.ijnsa.2024.100227>

Grommi, S. 2025. The effects of educational and feedback interventions on pain nursing care. Dissertations in Health Sciences nro 892. University of Eastern Finland. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-5575-3>

Grotenfelt-Enegren, M., Holmström, C. & Laisi, J. 2023. Planetaarinen terveys toimii siltana ihmisen terveyden ja kestävyiden edistämisen välillä. *Planetaarinen terveys toimii siltana ihmisen terveyden ja kestävyiden edistämisen välillä. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 139 (10):835–42.
<https://www.duodecimlehti.fi/duo17695>

Grotenfelt-Enegren, M. 2024. Planetaarinen terveys – miten ympäristön tila liittyy ihmisten terveyteen? *Ympäristö ja terveys* 1, 55. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/45b24351-bfec-49f4-8bc4-190c6ec24c9a/content>

Gustafsson, H. 2024. YK:n vammaissopimus käyttöön! - käsikirja
https://www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2024-03/YK_vammaissopimus_2024.pdf

Haaga, T., Herzig, M., Kortelainen, M., Nokso-Koivisto, O., Saxell, T. & Sääksvuori, L. 2024. Digitaalisten terveyspalvelujen käyttö, käyttäjät, tuotanto ja vaikuttavuus: Esiselvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024:12. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/51fdb453-f273-46b8-8032-987c44eec3a0/content>

Hand, C. & Kettunen, E. 2022. Kestävyyssosaaminen sairaanhoitajakoulutuksessa.
https://uasjournal.fi/3-2022/kestavyysosaaminen-sairaanhoitajakoulutuksessa/?utm_source=chatgpt.com

Harju, E., Jones, M., Laitinen, K., Ojala, H. & Pietilä, I. 2020. Sairaanhoitajien kokemuksia syöpäpotilaiden psykososiaalisen tuen toteuttamisen ongelmakohdista. *Tutkiva Hoitotyö* 18(2), 3–9.
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/0a7489bd-3fef-41d5-b076-c373956a06f8/content>

Hawker, C., Gould, D., Courtenay, M. & Edwards, D. 2022. Undergraduate nursing students' education and training in aseptic technique: A mixed methods systematic review. *Journal of advanced nursing* 78 (1), 63–77. <https://doi.org/10.1111/jan.14974>

Heikkilä, A., Kaučič, B.M., Filej, B., Salminen, L., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2021. Slovenian nursing students' competence in research utilization, and the support they received during clinical practice. *Central European Journal of Nursing and Midwifery* 12 (2), 376–384. doi: 10.15452/CEJNM.2021.12.0013

Heinänen, T. & Jokiniemi, T. 2020. Lean-ajattelu terveydenhuollon johtamisessa. *Suomen lääkirilehti, Vuosikerta* 75(20), 1224–1229. <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/lean-ajattelu-terveydenhuollon-johtamisessa/?public=c76ddc44b9bc1b1fbbdfbcbf0065197ea>

Helminen, K. 2017. Nursing students' final assessment in clinical practice. Perceptions of teachers, students and mentors. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Health Sciences Number 403. Kuopio. <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/2c3efc4e-8ffd-4a8b-8802-c8a099a932b6/content>

Hirsikangas, S. 2021. Hoitoon sitoutuminen, siihen yhteydessä olevat tekijät ja palveluohjausintervention vaikutukset terveystalvuuja paljon käyttävillä asiakkaila. Väitöskirja D Medica 1638. Lääketieteellinen tiedekunta. Oulun yliopisto. <https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/36538/isbn978-952-62-3052-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Ho, JT., See, MTA., Tan, AJQ., Levett- Jones, T., Lau, TC., Zhou, W. & Liaw, SY. 2023. Healthcare professionals' experiences of inter professional collaboration in patient education: A systematic review. *Patient education and counseling* 116, 107965. Advance online publication. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2023.107965>

Hotus 2013. Hotus-hoitosuositus®: Aikuispotilaan kirurgisen toimenpiteen jälkeisen lyhytkestoisen kivun hoitotyö. Työryhmä: Salander, S. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2019. Hotus-hoitosuositus®: Muistisairaahan henkilön päivittäistoiminnoista suoriutumisen tukeminen – Lääkkeettömät menetelmät hoitotyössä. Työryhmä: Parisod, H. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2022a. Hotus-hoitosuositus®: Aikuispotilaan normotermian ylläpito perioperatiivisen hoitoprosessin aikana. Työryhmä: Kajander-Unkuri, S. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/nayttovinkit/>

Hotus 2022b. Hotus-hoitosuositus®: Palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa olevan potilaan suunhoito. Työryhmä: Hävölä, H. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2022c. FinAME-asiatuntijuusmalli™ 2022. <https://hotus.fi>

Hotus 2022d. Hotus-hoitosuositus®: Etäyhteydellä toteutettava pitkäaikaissairautta sairastavan omahoidon ohjaus. Työryhmä: Virtanen, H. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2023. Hotus-hoitosuositus®: Palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa olevan potilaan läheisten kohtaaminen ja tukeminen. Työryhmä: Aho, AL. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2024a: Hotus-hoitosuositus®: Kroonista haava sairastavan henkilön omahoidon ohjaus. Työryhmä: Lemetti, T. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus 2024b. Käsikirja potilaan heräämövaiheen hoidosta ja turvallisesta siirrosta jatkohoitoon. Hotus-käsikirja 1/2024. Kirjoittajat: Siirala, E. ym. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi>

Hotus 2024c. Näyttöön perustuvien yhtenäisten hoitotyön käytäntöjen kehittäminen ja käyttöönotto. Käsikirja FinYHKÄ-toimintamallin™ käyttöön. Hotus-käsikirja 2/2024. Kirjoittajat: Holopainen, A., Siltanen, H. & Parisod, H. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi>

Hotus. 2025a. Hotus-hoitosuositus®: läkkään turvallinen kotiutuminen sairaalasta. Työryhmä: Palonen, M., Pesonen, H-M., Rantanen, A., Siira. H., Tohmola. A. & Tiitinen, H. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/hoitosuosituksel/>

Hotus. 2025b. Näyttövinkki®: Miten akuutisti sairastuneiden tai pitkäaikaishoidossa olevien ikääntyneiden nestetasapainoa voidaan parantaa? Näyttövinkki 5/2023. Laatijat: Manninen, H., Ranki, E., Salmi, U., Siivonen, J., Tirkkonen, E., Niela-Vilen, H. & Lotvonen, S. Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://hotus.fi/nayttovinkit/>

Hu, W. L., Hong, Y., Wang, H., Chuang, Y. C., Ye, Y., Zheng, Q. & Huang, L. 2024. Assessing evidence-based practice competencies of undergraduate nursing students using a developed multi-criteria decision-analysis model. Nurse education in practice 76, 103919. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.103919>

Hyun, A., Tower, M. & Turner, C. 2020. Exploration of the expected and achieved competency levels of new graduate nurses. Journal of nursing management, 28 (6), 1418–1431. DOI: [10.1111/jonm.13105](https://doi.org/10.1111/jonm.13105)

Hyun, A., Tower, M. & Turner, C. 2022. The Current Contexts of Newly Graduated Nurses' Competence: A Content Analysis. Healthcare 10, 1071. <https://doi.org/10.3390/healthcare10061071>

Hyppönen, H., Pennala-Nikulainen, O. & Aalto, A-M. 2018a. Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi 2017: Kansalaisten kokemukset ja tarpeet. THL raportti 3. <https://www.julkari.fi/items/1edf1f41-f3e4-4100-8570-cee69a700827>

Hyppönen, H., Lääveri, T., Hahtela, N., Suutarla, A., Sillanpää, K., Kinnunen, U-M., Ahonen, O., Rajalahti, E., Kaipio, J., Heponiemi, T. & Saranto, K. 2018b. Kyvykkäille käyttäjille fiksut järjestelmät? Sairaanhoidajien arviot potilastietojärjestelmistä 2017. Finnish Journal of eHealth and eWelfare 10 (1), 30–59. <https://www.theseus.fi/handle/10024/141971>

Hökkä, M. 2020. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon osaaminen sairaanhoitajan tutkinnossa: suositus palliatiivisen hoidon ja saattohoidon opetussuunnitelmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kärkihanke: Palliatiivisen hoitotyön ja lääketieteen koulutuksen monialainen ja työelämälähtöinen kehittäminen – EduPal 2018–2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7219-56-0>

Iglesias-Parra, M. R., García-Guerrero, A., García-Mayor, S., Kaknani-Uttumchandani, S., León-Campos, Á. & Morales-Asencio, J. M. 2015. Design of a Competency Evaluation Model for Clinical Nursing Practicum, Based on Standardized Language Systems: Psychometric Validation Study. Journal of Nursing Scholarship 47 (4), 371–376. DOI: [10.1111/jnu.12140](https://doi.org/10.1111/jnu.12140)

ICN 2017. International Classification for Nursing Practice (ICNP®). Technical Implementation Guide. https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/ICNP_Technical_Implementation_Guide.pdf

ICN 2025a. Nursing for Planetary Health and Well-being. https://www.icn.ch/sites/default/files/2025-05/Planetary%20Health%20Topic%20Brief%20-%20EN_0.pdf

ICN 2025b. Planetary Health and Climate Change. Statement on behalf of the ICN Nursing Student Steering Group and the ICN Alliance of Student and Early Career Nurses. https://www.icn.ch/sites/default/files/2025-05/Planetary%20Health%20SECN%20statement%20-%20EN_0.pdf

ICN 2025c. Renewing the Definitions of 'Nursing' and 'a Nurse'. https://www.icn.ch/sites/default/files/2025-06/ICN_Definition-Nursing_Report_EN_Web_0.pdf

- Immonen, M., Kauvo, T., Lehmuskoski, A., Lohijoki, H. & Ålander, A. 2024. Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä Versio 3.1. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/spaces/JULMOKI/overview?preview=%2F64433619%2F209948726%2FKirjaaminen+monialaisessa+yhteisty%C3%B6ss%C3%A4+v3.1.pdf>
- Itselääkitys. Käypä hoito -suositus. 2024. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Apteekkariliiton asettama työryhmä. <https://www.kaypahoito.fi/>
- Jeffers, S., Lippe, M. P., Justice A., Ferry, D., Borowik, K. & Connelly, C. 2022. Nursing Student Perceptions of End-of-Life Communication Competence: A Qualitative Descriptive Study. *Journal of hospice and palliative nursing: JHPN: the official journal of the Hospice and Palliative Nurses Association* 24 (3), 199–205. DOI: [10.1097/NJH.0000000000000849](https://doi.org/10.1097/NJH.0000000000000849)
- Jolanki, O., Leinonen, E., Rajaniemi, J., Rappe, E., Räsänen, T., Teittinen, O. & Topo, P. 2017. Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017. https://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/47_ASUVA-loppuraportti+2017_NETTI.indd.pdf/81ebc84d-3636-4314-a2d5-a223b38d30d4?version=1.0
- Jones, AD. 2013. The impact of integrating Quality and Safety Education for Nurses' safety competency in first-year associate degree nursing students. *Teaching and Learning in Nursing* 8, 140–146. <https://doi.org/10.1016/j.teln.2013.06.001>
- Jonsson, P.M., Pikkujämsä, S. & Heiliö, P-L. (toim.) 2019. Kansalliset laaturekisterit sosiaali- ja terveydenhuollossa Toimintamalli, organisointi ja rahoitus. THL - raportti 16/2019. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/5d470e8e-dd5f-441b-9f96-0d3fcc2175f7/content>
- Jukema, J. S., Harps-Timmerman, A., Stoopendaal, A. & Smits, A. H. M. 2015. A care improvement program acting as a powerful learning environment to support nursing students learning facilitation competencies. *Nurse Education in Practice* 15 (6), 457–462. DOI: [10.1016/j.nepr.2015.04.006](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.04.006)
- Junttila, K., Meriläinen, M., Peltokoski, J., Tervo-Heikkinen, T., Mattila, E., Lehtikunnas, T., Heikkilä, A., Koivunen, M., Salmela, S., Laitila, M. & Ritmala-Castrén, M. 2020. Hoitotyön kansallinen vertailukehittäminen (HoiVerKe). *Tutkiva Hoitotyö* 18 (3), 34–36.
- Jyväkorpi, S., Stranberg, T., Urtamo, A., Pitkälä, K., Suominen, M., Kokko, K. & Heimonen, S. 2020. Ikäntyneiden terveys, elämänlaatu, toimintakyky ja mielen hyvinvointi. *Gerontologia* 34(4), 2020339.
- Kainiemi, E., Kyytsönen, M., Kaihlanen, A-M., Virtanen, L., Heponiemi, T. & Vehko, T. 2023. Sairaanhoidajat digitaalisen asiakastyön tekijöinä sosiaali- ja terveydenhuollossa. THL- tutkimuksesta tiiviisti. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/b545ac04-c087-4af4-b76b-6303f828020b/content>
- Kajander-Unkuri, S., Salminen, L., Saarikoski, M., Suhonen, R. & Leino-Kilpi, H. 2013. Competence areas of nursing students in Europe. *Nurse Education Today* 33 (6), 625–632. DOI: [10.1016/j.nedt.2013.01.017](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.01.017)
- Kajander-Unkuri, S., Meretoja, R., Katajisto, J., Saarikoski, M., Salminen, L., Suhonen, R. & Leino-Kilpi, H. 2014a. Self-assessed level of competence of graduating nursing students and factors related to it. *Nurse Education Today* 34 (5), 795–801. DOI: [10.1016/j.nedt.2013.08.009](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.08.009)
- Kajander-Unkuri, S., Suhonen, R., Katajisto, J., Meretoja, R., Saarikoski, M., Salminen, L. & Leino-Kilpi, H. 2014b. Self-assessed level of nursing skills of graduating nursing students and related factors related to it. *Journal of Nursing Education and Practice* 4 (12), 51–64. DOI: [10.5430/jnep.v4n12p51](https://doi.org/10.5430/jnep.v4n12p51)
- Kajander-Unkuri, S. 2015. Nurse competence of graduating nursing students. Väitöskirja Turun yliopiston julkaisuja D 1158. Hoitotiede. Lääketieteellinen tiedekunta. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-6003-3>

Kajander-Unkuri, S., Koskinen, S., Brugnolli, A., Cerezuela Torre, M., Elonen, I., Kiele, V. Lehwaldt, D., Löyttyniemi, E., Nemcová, J., Simão de Oliveira, C., Palese, A., Rua, M., Salminen, L., Šateková, L., Stubner, J., Sveinsdóttir, H., Visiers-Jiménez, L. & Leino-Kilpi, H. 2020. The level of competence of graduating nursing students in 10 European countries. Comparison between countries. *Nursing Open*. 00, 1-15. DOI: 10.1002/nop2.712. doi: [10.1002/nop2.712](https://doi.org/10.1002/nop2.712)

Kangasniemi, M., Hippi, K., Häggman-Laitila, A., Kallio, H., Kärki, S., Kinnunen, P., Pietilä, A-M., Saarnio, R., Viinamäki, L., Voutilainen, S. & Waldén, A. 2018. Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus- ja osaamisuudistus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 39. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160883/39-2018-Optimoitu%20sote-osaaminen.pdf>

Kanta 2025. Hoidon tarpeen arviointi. <https://www.kanta.fi/ammattilaiset/hoidon-tarpeen-arviointi>

Karhapää, M., Laulainen, S. & Kivinen, T. 2024. Työyhteisötaidot sosiaali- ja terveydenhuollossa. DOI: <https://doi.org/10.37450/ht.143843>

Karjalainen, A. L., & Wallenius-Penttilä, K. (toim.) 2020. Eri tavoin kommunikoivien kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä (Diak Opetus 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-359-9>

Kauvo, T., Virkkunen, H. & Ålander, A. (toim.) 2025. Potilastiedon kirjaamisen yleisopas 7. <https://www.julkari.fi/items/7950cc56-7bdb-4bd2-a786-dcc832152c11>

Kaya, H., Şenyuva, E. & Bodur, G. 2017. Developing critical thinking disposition and emotional intelligence of nursing students: a longitudinal research. *Nurse Education Today* 48, 72–77. DOI: [10.1016/j.nedt.2016.09.011](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.09.011)

Keskeiset Hotus-hoitosuosituksset. <https://hotus.fi/hoitosuosituksset/>

Keskeiset Käypä hoito -suositukset. <https://www.kaypahoito.fi/>

Kesonen, P., Salminen, L. & Haavisto, E. 2024. Moniammatillinen yhteistyö erityistason palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa. *Hoitotiede* 36 (3), 209–223.

Kielo, E., Suhonen, R., Salminen, L. & Stolt, M. 2019. Competence areas for registered nurses and podiatrists in chronic wound care, and their role in wound care practice. *Journal of Clinical Nursing* 28 (21–22), 4021–4034. DOI: [10.1111/jocn.14991](https://doi.org/10.1111/jocn.14991)

Kielo-Viljamaa, E., Suhonen, R., Jalonen, L. & Stolt, M. 2022. Areas of nursing competence in acute wound care: A focus group study. *Collegian*, 29 (1), 44–53. [https://www.collegianjournal.com/article/S1322-7696\(21\)00053-6/fulltext](https://www.collegianjournal.com/article/S1322-7696(21)00053-6/fulltext)

Kipu. Käypä hoito -suositus. 2017. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Anestesiologiyhdistyksen ja Suomen Yleislääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.kaypahoito.fi/>

Kinnunen, U-M., Liljamo, P., Härkönen, M., Ukkola, T., Kuusisto, A. & Hassinen, T. 2023. FinCC 4.0 -luokituskokonaisuuden käyttäjäopas. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/FLKJ1>

Kirjavainen, P. 2024. Haavoittuvassa asemassa olevan osallisuuden kokemuksen muodostuminen -kohtaamisia julkisessa palvelujärjestelmässä. Väitöskirja. Vaasan yliopisto. <https://osuva.uwasa.fi/server/api/core/bitstreams/8eef9063-2a69-44b3-999d-c7f4a3a32e37/content>

Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. (toim.) 2013. Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014–2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/600c174f-f119-49ce-885b-68de21e69388/content>

Koivuranta, P. 2019 (toim). Terveysthuollon Laatuopas. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2019/1996-terveydenhuollon-laatuopas>

Koponen, H. & Vataja, R. 2023. Muistisairauden neuropsykiatristen oireiden hoito. (Lisätietoa aiheesta, artikkelin tunnus nix00524, Käypähoito -suosituksessa: Muistisairaudet. Käypä hoito -suositus. 2023. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Societas Gerontologica Fennican, Suomen Geriatri -yhdistyksen, Suomen Neurologisen Yhdistyksen, Suomen Psykogeriatrisen Yhdistyksen ja Suomen Yleislääketieteen Yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim.
<https://www.kaypahoito.fi/>

Korte, H. & Myllyrinne, K. 2022. Ensiapu. Suomen Punainen Risti. Otavan Kirjapaino Oy: Keuruu.

Koskinen, S., Pajakoski, E., Fuster, P., Ingadottir, B., Löyttyniemi, E., Numminen, O., Salminen, L., Scott, P. A., Stubner, J., Truš, M., Leino-Kilpi, H. & ProCompNurse Consortium 2021. Analysis of graduating nursing students' moral courage in six European countries. Nursing ethics 28 (4), 481–497.
doi: [10.1177/0969733020956374](https://doi.org/10.1177/0969733020956374)

Koskinen, S., Elonen, I., Leino-Kilpi, H., Löyttyniemi, E. & Salminen, L. 2022. Valmistumisvaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden lääkelaskusaaminen – Eurooppalainen poikittaistutkimus. Hoitotiede 34, 3–13.

Korpisaari, P. 2022. Valokuvaaminen terveydenhuollon ja sairaanhoidon odotustiloissa sekä sosiaalihuollon asiakaspalvelupisteissä: Oikeudelliset reunaehdot ja sääntelyn tarpeen arviointi.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-929-2>

Kujala, S., Hörhammer, I., Kaipio, J. & Heponiemi, T. 2018. Health professionals' expectations of a national patient portal for self-management. International Journal of Medical Informatics 117, 82–87.
<https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2018.06.005>

Kukkonen, P., Leino-Kilpi, H., Koskinen, S., Salminen, L. & Strandell-Laine, C. 2020. Nurse managers' perceptions of the competence of newly graduated nurses: A scoping review. Journal of Nursing Management 28, 4–16. DOI: [10.1111/jonm.12891](https://doi.org/10.1111/jonm.12891)

Kuokkanen, L., Leino-kilpi, H., Numminen, O., Isoaho, H., Flinkman, M. & Meretoja, R. 2016. Newly Graduated nurses' empowerment regarding professional competence and other work-related factors. BMC Nursing 15 (2), 1–8. doi: [10.1186/s12912-016-0143-9](https://doi.org/10.1186/s12912-016-0143-9)

Kuusisto, A. 2018. Potilaan hoidon jatkuvuuden turvaaminen sähköisen hoitotyön yhteenvedon avulla. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 165. University of Eastern Finland
<https://erepo.uef.fi/items/8f9c61ed-480e-4a8d-acaa-9c95a2bbbbeaf>

Kuusisto-Niemi, S., Ryhänen, M. & Hyppönen, H. 2018. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö sosiaalihuollossa vuonna 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 1/2018.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/dae87046-8d6e-4e2e-a186-409ab48b78df/content>

Köhler, H. 2019. Hoitava viestintä: Lääkärin vaikuttava viestintä potilaskohtauksissa. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. <http://hdl.handle.net/10138/304257>

Laitinen, U., Salvola, H., Saukkonen, H-M. & Ålander, A. 2025. Kirjaamisopas. Hoidon tarpeen arviointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
https://yhteistyotilat.fi/wiki08/spaces/JULKIHO/overview?preview=/215988213/242063914/Kirjaamisopas_%20Hoidon_tarpeen_arviointi_v_1_2.pdf

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalpalveluista 980/2012. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2012/980>

Laki lääkinällisistä laitteista 719/2021. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2021/719>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2000/812>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 703/2023.
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2023/703?language=fin&highlightId=728311&highlightParams=%7B%22type%22%3A%22BASIC%22%2C%22search%22%3A%22asiakastietolaki%22%7D>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2021/612>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023.
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/741>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994/559. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1994/559>

Langari, M. N. M., Tella, S., Smith, N-J., Turunen, H. 2017. Self-assessment of patient safety competence: a questionnaire survey of final year British and Finnish pre-registration nursing students. International Journal of Caring Sciences 19 (3), 1212–1223.
https://internationaljournalofcaringsciences.org/docs/11_lagari_original_10_3.pdf

Lanz, J. & Bruk-Lee, V. 2017. Resilience as a moderator of the indirect effects of conflict and workload on job outcomes among nurses. Journal of Advanced Nursing 73 (12), 2973–2986. DOI: [10.1111/jan.13383](https://doi.org/10.1111/jan.13383)

Lee, S., Eunjo, K., Young, J. 2023. Global Health Competencies and Educational Needs for Nursing Students in South Korea. The Journal of Nursing Education 62 (2), 75–82. DOI: [10.3928/01484834-20221213-02](https://doi.org/10.3928/01484834-20221213-02)

Leinonen, S. & Ervaala, N. 2021. Lasten peruselintoimintojen seurannan toteutuminen vuodeosastoilla: rekisteritutkimus. Tutkiva Hoitotyö 19 (3), 24–31.

Leivonen, K. 2020 Lean-johtaminen terveydenhuollossa. Tapaustutkimus yliopistosairaalaassa. Terveystieteiden väitöskirjat 595. Hoitotieteen laitos. Terveystieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto.
<https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/ce87d9ca-57bd-47e0-9c44-4734f7805c4b/content>.

Liljamo, P. 2108. Kliinisen ja hallinnollisen hoitotiedon vastaavuus: hoitoisuustiedon luotettavuus ja rakenteisen hoitokertomustiedon toisiokäytön mahdollisuudet hoitoisuuden määrittämisessä. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 182. University of Eastern Finland. <https://erepo.uef.fi/items/8dbc5a76-b3a7-4c9f-bc6a-a6799347305b>

Lipponen, K. 2014. Potilasohjauksen toimintaedellytykset. Väitöskirja. D Medica 1236. Hoitotiede, Terveystieteen laitos. Lääketieteellinen tiedekunta. Oulun yliopisto
<https://urn.fi/URN:ISBN:9789526203720>

Lo Iacono, C., Amodio, E., Vella, G., Caruso, M., D’Anna, G., Gambera, A., Soresi, M., Intravaia, G. & Latina, R. 2024. Self-Perceived Competencies and Attitudes on Palliative Care in Undergraduate Nursing Students: A Multicenter Descriptive Study. Nursing Reports 14, 2550–2564.
doi: [10.3390/nursrep14030188](https://doi.org/10.3390/nursrep14030188)

Lotvonen, S., Saarela, KM., Korvola-Hemminki, M., Siira, H., Söderling, R., Lind, M. & Havulinna, S. 2024. Toimintakyvyn arviointi iäkkäiden kuntoutumista edistävässä hoitotyössä. TOIMIASuositus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/items/daf37736-8c4c-4212-bfed-e1f9014bffc0>

Lupa- ja valvontavirasto 2026a. Lääkehoidon toteuttaminen. <https://lvv.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/laakehoidon-toteuttaminen>

Lupa- ja valvontavirasto 2026b. Elämän loppuvaiheen hoito. <https://lvv.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/elaman-loppuvaiheen-hoito>

Lunden, A. 2022. Osaamisen ja näyttöön perustuvan toiminnan johtaminen hoitotyössä. Dissertations in Health Sciences No 711. Hoitotieteen laitos. Terveystieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto. <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/8c76ad73-d1af-44d9-ba50-03b0c5b398ff/content>

Lynch, J., Glew, P., Salamonson, Y., & Ramjan, LM. 2022. "Integrity is integrity. It doesn't matter the context": A qualitative exploratory study of academic integrity in an undergraduate nursing program. Teaching and Learning in Nursing 17 (4), 465–470. <https://doi.org/10.1016/j.teln.2022.06.013>

Lähteenmäki, J., Niemelä, M., Hammar, T., Alastalo, H., Noro, A., Pylsy, A., Arajärvi, M., Forsius, P., Pulli, K. & Anttila, H. 2020. Kotona asumista tukeva teknologia - kansallinen toimintamalli ja tietojärjestelmät (KATI-malli). No. 373 in VTT Technology. VTT Technical Research Centre of Finland - <https://doi.org/10.32040/2242-122X.2020.T373>

Maisch, G., Gallagher, T. & Zonsius, M. 2023. Enhancing Geriatric Competencies: Integrating the 4Ms Framework in a Bacca-laureate Nursing Program. The Journal of Nursing Education 62(10), 589–592. DOI: [10.3928/01484834-20230815-12](https://doi.org/10.3928/01484834-20230815-12)

Malakoti, N., Zabihi, V., Abbasi, M., Akhlaghi, A., Alipour-Anbarani, A. & Shariati, K. 2023. An Overview of Entrepreneurship in Nursing: Challenges, Opportunities, and Barriers. Medical Education Bulletin 4 (3), 803–812. DOI: [10.22034/MEB.2023.418132.1084](https://doi.org/10.22034/MEB.2023.418132.1084)

Mattila, E. 2011. Aikuispotilaan ja perheenjäsenen emotionaalinen ja tiedollinen tuki sairaalahoidon aikana. Acta Universitatis Tamperensis 1107. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8541-1>

Melender, H-L., Mattila, L-R. & Häggman-Laitila, A. 2016. A systematic review on educational interventions for learning and implementing evidence-based practice in nursing education: The state of evidence. Nordic Journal of Nursing Research 36 (1), 3–12. <https://doi.org/10.1177/0107408315595161>

Mikola, S (toim). 2021. Sukupuolten tasa-arvo sote-palveluissa. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2021/2104-sukupuolten-tasa-arvo-sote-palveluissa>

Moe, A., Brataas, V. & Ingstad, K. 2017. Patient influence in home-based reablement for older persons: qualitative research. BMC Health Services Research 17, 736–746. <https://link.springer.com/article/10.1186/s12913-017-2715-0>

Monteagudo, N., Rodriguez, D., Carhuajulca, D., Moral, J. & Martinez, O. 2025. Defining nursing entrepreneurship from the point of view of future professionals: A qualitative study. Nurse Education Today 144, 106421. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106421>

Muistisairaudet. Käypä hoito -suositus. 2023. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Societas Gerontologica Fennican, Suomen Geriatri -yhdistyksen, Suomen Neurologisen Yhdistyksen, Suomen Psykogeriatrisen Yhdistyksen ja Suomen Yleislääketieteen Yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.kaypahoito.fi/>

- Mustonen, R. & Inkeroinen, S. 2024. Monialainen potilasohjaus: yhteistyöllä parempaa hoitoa. Puheenvuoro. Tutkiva Hoitotyö 22 (2), 33–34.
<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/188390/Mustonen%20%26%20Inkeroinen%202024.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mykkänen, M. 2019. Tietorakenteet hoitotietojen käsittelyssä ja potilastiedon toisiokäytössä. Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta / Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos. Väitöskirja. <https://erepo.uef.fi/items/32d1c76b-51b2-46eb-9b8f-37bf4a7611d9>
- Mäkinen, M., Castren, M., Huttunen, K., Sundell, S., Kaartinen, J., Ben-Meir, M. & Renholm, M. 2019. Assessing the discharge instructing in the emergency department: Patient perspective. International Emergency Nursing 43, 40–44. DOI: [10.1016/j.ienj.2018.07.005](https://doi.org/10.1016/j.ienj.2018.07.005)
- Möller, J.E., Möller, A. & Ledderer, L. 2020. Dilemmas in delivering health promotion activities: findings from a qualitative study of mental health nurses in Denmark. BMJ Open 10 (12), e036403. DOI: [10.1136/bmjopen-2019-036403](https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-036403)
- Mönkkönen, K. 2022. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Gaudeamus.
- NMC (Nordic Council of Ministers) 2024. A Nordic framework for patient safety knowledge and skills - Competence areas for safe healthcare. <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1914289/FULLTEXT01.pdf>
- Nilsson, J., Johansson, E., Egmar, A.-C., Florin, J., Leksell, J., Lepp, M., Lindholm, C., Nordstrom, G., Theander, K., Wilde-Larsson, B., Carlsson, M. & Gardulf, A. 2014. Development and validation of a new tool measuring nurses self-reported professional competence—The nurse professional competence (NPC) Scale. Nurse Education Today 34 (4), 57–580. DOI: [10.1016/j.nedt.2013.07.016](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.07.016)
- Nilsson, J., Engström M., Florin, J., Gardulf, A. & Carlsson, M. 2018. A short version of the nurse professional competence scale for measuring nurses' self-reported competence. Nurse Education Today 36, 233–239. DOI: [10.1016/j.nedt.2018.09.028](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.09.028)
- Nilsen, P., Seeing, I., Ericsson, C., Birken, S.A. & Schildmeijer, K. 2020. Characteristics of successful changes in health care organizations: an interview study with physicians, registered nurses and assistant nurses. BMC Health Services Research 20 (147). https://link.springer.com/article/10.1186/s12913-020-4999-8?utm_source=chatgpt.com
- Notarnicola, I., Dervishi, A., Duka, B., Grosha, E., Gioiello, G., Carrodano, S., Rocco, G. & Stievano, A. 2025. A Systematic Review of Nursing Competencies: Addressing the Challenges of Evolving Healthcare Systems and Demographic Changes. Nursing Reports 15 (2), 867–880.
<https://doi.org/10.3390/nursrep15020056>
- Nousiainen, A.-L., Kuivila, H.-M., Sneek, S., Koskenranta, M. & Mikkonen, K. 2023. Toisen lukuvuoden sairaanhoitajaopiskelijoiden lääkelaskentaosaaminen ja siihen yhteydessä olevat tekijät. Hoitotiede 35 (4), 305–320.
- Numminen, O., Leino-Kilpi, H., Isoaho, H. & Meretoja, R. 2016. Newly graduated nurses' occupational commitment and its associations with professional competence and work-related factors. Journal of Clinical Nursing 25 (1/2), 117–126. DOI: [10.1111/jocn.13005](https://doi.org/10.1111/jocn.13005)
- Nygårdh, A., Sherwood, G., Sandberg, T., Rehne, J. & Knutsson, S. 2017. The visibility of QSEN competencies in clinical assessment tools in Swedish. Nurse Education Today 59, 110–117. DOI: [10.1016/j.nedt.2017.09.003](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.09.003)

Nykänen, E. & Pulkkinen, T. 2024. Milloin ja miten potilaan itsemääräämisoikeutta saa rajoittaa. Suomen lääkirilehti 79 (1–2), 39–42. <https://erepo.uef.fi/items/e1249d22-813a-4c23-8291-4384763bb12a>

Nykänen, S., Velázquez, RG., Tynkkynen, L., Lämsä, R. & Kuusio, H. 2024. Unmet healthcare needs in migrant population in Finland: comparative analysis between 2014 and 2022. European Journal of Public Health 34 (3). doi: [10.1093/eurpub/ckae144.118](https://doi.org/10.1093/eurpub/ckae144.118)

O´Harra, P. 2014. In: Nursing students' lived experiences in learning communication skills in a theater class taught by theater faculty, 2014.D.Ed. 159 p-159 p. 1p. (Doctoral Dissertation - research)

Opetushallitus 2019. Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Osaaminen%202035.pdf>

Opetushallitus 2024. Huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset 2035. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Huoltovarmuuteen%20liittyv%C3%A4t%20osaamiset%202035_1.pdf

Osaamisen ennakointifoorumi 2024. Koulutuksen kehittämissuuntia. Osaamisen ennakointifoorumin toimenpide-ehdotuksia osaamistarpeiden pitkän aikavälin muutoksen huomioimiseen. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Koulutuksen%20kehitt%C3%A4missuuntia%20%28OEF%29_0.pdf

Paatela, S., Pohjamies, N., Kanste, O., Haapa, T., Oikarainen, A., Kääriäinen, M. & Mikkonen, K. 2023. Registered nurses' cultural orientation competence for culturally and linguistically diverse nurses in the hospital setting: A cross-sectional study. Journal of Advanced Nursing 80(2), 707–720. DOI: [10.1111/jan.15829](https://doi.org/10.1111/jan.15829)

Pagano, M., O'Shea, E., Campbell, S., Currie, L., Chamberlin, E. & Pates, C. 2015. Validating the Health Communication Assessment Tool (HCAT). Clinical simulation in Nursing 11 (9), 402–410. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2015.06.001>

Pajankoski, E. 2025. Moral courage in nursing – Refining the concept. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja D 1897. Hoitotiede. Lääketieteellinen tiedekunta. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-02-0264-4>

Palliatiivinen hoito ja saattohoito. Käypä hoito -suositus. 2019. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Palliatiivisen Lääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.kaypahoito.fi/>

Papinaho, O. 2025. Deficient professional conduct by nurses: Supervision from administrative measures to authority's decisions. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja D 1860. Hoitotiede. Lääketieteellinen tiedekunta. Turun yliopisto. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-02-0069-5>

Pelastuslaki 379/2011. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2011/379>

Pennanen, M., Pulkkinen, P., Uusikoski, E., Kulmala, J. & Hammar, T. 2023. Yhdessä muistisairaahan henkilön parhaaksi: kansallisen muistipalvelupolku-hankkeen loppuraportti. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-226-6>

Pereira, S., Hernández-Marrero, P., Pasma, R., Capelas, M., Larkin, P. & Francke, A. 2021. Nursing education on palliative care across Europe: Results and recommendations from the EAPC Taskforce on preparation for practice in palliative care nursing across the EU based on an online-survey and country reports. Palliative Medicine 35 (1) 130–141. DOI: [10.1177/0269216320956817](https://doi.org/10.1177/0269216320956817)

Piirainen, P., Pesonen, H.-M., Kyngäs, H. & Elo, S. 2020. Challenging situations and competence of nursing staff in nursing homes for older people with dementia. *International Journal of Older People Nursing*, 16(5).
DOI: [10.1111/opn.12384](https://doi.org/10.1111/opn.12384)

Raivio, M. & Hartikainen, S. 2020. Ikääntyneen optimoitu lääkehoito perusterveydenhuollossa. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 136 (13), 1590–7. <https://www.duodecimlehti.fi/duo15680>

Rasi, S. 2020. Impact of Language Barriers on Access to Healthcare Services by Immigrant Patients: A systematic review. *Asia Pacific Journal of Health Management* 15 (1), 35–48.
DOI: <https://doi.org/10.24083/apjhm.v15i1.271>

Reponen, J., Kangas, M., Hämäläinen, P., Keränen, N. & Haverinen, J. 2018. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö terveydenhuollossa vuonna 2017: Tilanne ja kehityksen suunta. STM raportti 5.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-108-9>

Royal College of Physicians 2017. National Early Warning Score (NEWS) 2. Standardising the assessment of acute-illness severity in the NHS. https://www.rcp.ac.uk/media/a4ibkbbf/news2-final-report_0_0.pdf

Ruesch, A. 2015. Registered nurses' knowledge of hearing impairment and effective communication strategies when caring for a hearing-impaired patient. DeSales University ProQuest Dissertations & Theses, 2015. DOI: [10.1016/j.nepr.2017.10.017](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.10.017)

Ruokavirasto 2024. Erikoisruokavaliot. <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemus--ja-ruokasuositukset/erityisruokavaliot/>

Ruggiano, N., Shtompel, N., Whiteman, K. & Sias, K. 2017. Influences of transportation on health decision-making and self-management behaviors among older adults with chronic conditions. *Behavioral Medicine* 43 (1), 61-70. DOI: [10.1080/08964289.2015.1065788](https://doi.org/10.1080/08964289.2015.1065788)

Saarto, T. 2017. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon järjestäminen. Työryhmän suositus osaamis- ja laatuksikriteereistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmälle. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:44.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/374aa088-b3d1-4c32-852d-e4014bdf984d/content>

Saarto, T. & Finne-Soveri, H. 2019. Suositus palliatiivisen hoidon palveluiden tuottamisesta ja laadun parantamisesta Suomessa: Palliatiivisen hoidon asiantuntijaryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:68.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/8e3d15c9-77b7-4002-97b7-279cf0b07198/content>.

Saarto, T., Lyytikäinen, M., Ahtiluoto, S., Junttila, K., Lehto, J., Finne-Soveri, H., Hammar, T. & Forsius, P. 2022. Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kansallinen laatusuositus.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/65bee173-2d83-4190-a351-5b45f6d358aa/content>.

Sairaanhoitajaliitto 2014a. Sairaanhoitajan kollegiaalisuusohjeet. <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2019/10/Sairaanhoitajien-kollegiaalisuusohjeet.pdf>

Sairaanhoitajaliitto 2014b. Sairaanhoitajien sosiaalisen median ohjeet. <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Sairaanhoitajien-sosiaalisen-median-ohjeet.pdf>

Sairaanhoitajaliitto 2021. Sairaanhoitajaliiton digitaalisten sosiaali- ja terveystalvelujen strategia 2021. <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2021/05/E-health-1.pdf>

Sanchez, J., Leal Costa, C. & Díaz Agea, J. 2018. Ensuring relational competency in critical care: Importance of nursing students' communication skills. *Intensive and Critical Care Nursing* 44, 85–91. DOI: [10.1016/j.iccn.2017.08.010](https://doi.org/10.1016/j.iccn.2017.08.010)

Santos, P., Rabiais, I., Frade, J., Coutinho, V. & Baptista, R. 2024. General nurse competencies in disaster: A delphi study. *Nurse education in practice*, 79, 104037. DOI: [10.1016/j.nepr.2024.104037](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.104037)

Saranto, K., Kivekäs, E., Palojoiki, S., Kinnunen, U-M., Sjöblom, O. & Suomi, R. 2018. Tiedonkulun vaikutus SOTE- palvelujen maineeseen. KAKS-Kunnallissalan kehittämissäätö. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2018/04/tiedonkulun-vaikutus-sote-palvelujen-maineeseen_julkaisu016.pdf

Scammell, J., Apostolo, J., Bianchi, M., Pereira Costa, R., Jack, K., Luiking, M-L. & Nilsson, S. 2020. Learning to lead: A scoping review of undergraduate nurse education. *Journal of Nursing Management* 28, 756–765. DOI: [10.1111/jonm.12951](https://doi.org/10.1111/jonm.12951)

Serrano, L., Maita, K., Avila, F., Torres-Guzman, R., Garcia, J., Eldaly, A., Haider, C., Felton, C., Paulson M., Maniaci, M. & Forte, A. 2023. Benefits and Challenges of Remote Patient Monitoring as Perceived by Health Care Practitioners: A Systematic Review. *The Permanente Journal* 27 (4), 100–111. doi: [10.7812/TPP/23.022](https://doi.org/10.7812/TPP/23.022)

See, MTA., Chee, S., Rajashulakshana, R., Kowitlawakul, Y. & Liaw, SY. 2020. Missed nursing care in patient education: A qualitative study of different levels of nurses' perspectives. *Journal of Nursing Management* 28 (8), 1960–1967. DOI: [10.1111/jonm.12983](https://doi.org/10.1111/jonm.12983)

Sinervo, T., Tynkkynen, L. & Vehko, T. 2016. Mitä kuuluu perusterveydenhuolto? Valinnanvapaus ja integraatio palveluiden kehittämisen polttopisteessä. THL raportti 16. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131276/URN_ISBN_978-952-302-732-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sirkka, A (toim). 2018. From big data to my health – data analytics as a tool for human-driven well-being. *Sitra studies* 141. Helsinki. <https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2018/11/from-big-data-to-myhealth.pdf>

Sitra 2023. Suomen terveysalan kasvun ja kilpailukyvn visio. <https://www.sitra.fi/julkaisut/suomen-terveysalan-kasvun-ja-kilpailukyvn-visio-2030/>

Sitra 2025. Suomi ennakoivan sosiaali- ja terveydenhuollon edelläkävijäksi 2025. <https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2025/02/sitra-suomi-ennakoivan-sosiaali-ja-terveydenhuollon-edellakavijaksi.pdf>

Siukola, R., Sahrio, A., Vihtari, J. & Soronen, S. 2024. Yhdenvertaisuuden edistämisen opas. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-339-3>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 457/2024. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/457>

SotePeda 2020. SoteDigi osaamisen määrittely EQF6 tasolle erialojen opiskelijoille. https://sotepeda247.fi/wp-content/uploads/2020/11/SotePeda-247sotedigi-osaamisen-maarittely_191120.pdf

STM 2009. Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 18. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2919-7>

STM 2010. Hyvä saattohoito Suomessa. Asiantuntijakuulemiseen perustuvat saattohoitosuositukses. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:6. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3033-9>

STM 2012. Kansallinen varautumissuunnitelma influenssapandemiaa varten
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3347-7>

STM 2014. Asetus kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä. [Microsoft Word - PÄIVYSTYSASETUS SUOMI.docx](#)

STM 2017. Kroonisen kivun ja syöpäkivun hoidon kansallinen toimintasuunnitelma vuosille 2017–2020.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3850-2>

STM 2018. Terveystieteiden ammattihenkilöiden jatkuva ammatillinen kehittyminen ja täydennyskoulutus EU- ja EFTA-maissa – kirjallisuuskatsaus. STM:n raportteja ja muistioita 4/2018.http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160531/04_18_TH_kirjallisuuskatsaus_web_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

STM 2021. Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministerin julkaisuja 2021:9. [Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen](#)

STM 2022a. Hyteairo - Hyvinvoinnin tekoäly ja robotiikka -ohjelma: loppuraportti 2022.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/b9a8fb7d-4795-4e4c-a261-054bda400745/content>

STM 2022b. Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8464-6>.

STM 2022c. Sote-integraation edellyttämä monialainen yhteistyöosaaminen Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:22.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/05f837d3-ef19-4549-823b-719e52e19c70/content>

STM 2023a. Digitaalisuus sosiaali- ja terveydenhuollon kivijalaksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaation ja tiedonhallinnan strategia 2023–2035.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/80c9ed1f-597b-4d99-afea-eb53e67f1472/content>

STM 2023b. Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuussisällöt kohtaavien alojen koulutuksissa: Suosituksia osaamisen vahvistamiseksi. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/9df4887b-063e-4aef-bd6f-22b6766bd3ab>

STM (Sosiaali- ja terveysministeriö) 2024a. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 12/2024. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/spaces/JULOPTA/overview>

STM 2024b. Lääkinnällisten laitteiden turvallinen käyttö – opas laiteosaamisen varmistamiseen. Saatavilla <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/812bd4bb-1aea-4318-801c-da463c1767d0/content>

STM 2024c. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä ja vastuut. <https://stm.fi/sotepalvelut/jarjestelma-vastuut>.

STM 2024d. Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/0c263125-bc49-424b-bf2b-5d675d095481/content>

STM 2024e. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edellyttämä osaaminen: Jaoston raportti.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/d4f721da-f4f1-480d-ae82-d7c402afe245/content>

STM 2024f. Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5436-6>

STM 2025a. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lainsäädäntö. Lainsäädäntö - terveys ja hyvinvointi - Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/hyvinvoinnin-edistaminen/lainsaadanto>

STM 2025b. Sosiaali- ja terveyspalveluja koskeva lainsäädäntö. <https://stm.fi/sotepalvelut/lainsaadanto>

Suhonen, R. & Stolt, M. 2017. Asiakaskeskeisyys sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lähtökohtana. Teoksessa: Salminen, L. Stolt, M. & Suhonen, R. (toim.). Uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon lähtökohtia. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja A:78/2017. Turku. 22-36.

Sulosaari, V. 2016. Medication competence of nursing students in Finland. Annales Universitatis Turkuensis D 1232. Faculty of Medicine. Department of Nursing Science. University of Turku. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-6501-4>

Sumanen, H., Harkko, J., Lahti, J., Ketonen, E-L., Pietiläinen, O. & Kouvonen, A. 2020. Nuorten työntekijöiden työkyky ja työterveyshuollon palvelujen käyttö. <https://oma.tsr.fi/api/projects/36359e7c-741a-4460-bdd4-747477ea0a64/attachment/a7c33ce5-13d1-4a02-94b8-0925d028b984>

Suomen Kipu ry 2025. Menetelmiä lääkkeettömään kivunhoitoon. <https://www.suomenkipu.fi/tietoa/materiaalit/menetelmia-laakkeettomaan/>

Suomen perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/731>

Säteilylaki 2018/859. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180859>

Tartuntatautilaki 2016/122. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161227>

Tepponen, M., Ahonen, O. & Turja, T. 2024. Käsikirja: Digitalisaatiota ja sitä koskevien toimintatapojen, osaamisen ja kulttuurin edistäminen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024:37. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8657-2>

Terveydenhuoltolaki 1326/2010. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2010/1326>

THL 2023a. Käsihygienian ohjeet ammattilaiselle. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/kasihygieniaohjeet-ammattilaisille>

THL 2023b. Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat. Saatavilla <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/tavanomaiset-varotoimet-ja-varotoimiluokat>

THL 2023c. Tilastoraportti 36/2023. Ulkomaalaistaustaisen aikuisväestön terveys ja hyvinvointi – MoniSuomi 2022 Joka kolmas maahanmuuttanut ei saa riittävästi lääkärin palveluita. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/352b8ea6-200d-497a-be18-5466b57448f8/content>

THL 2023d. Infektioiden ehkäisy- ja torjuntaohjeita. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita>

THL 2023e. Epidemioiden selvitys ja ilmoittaminen. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/epidemioiden-selvitys-ja-ilmoittaminen>

THL 2023f. Bioturva. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/bioturva>

THL 2023g. Kunnioittava kohtaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. [https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde- ja-puuhetvot/kunnioittava-kohtaaminen-ja-vuorovaikutusosaaminen](https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde- ja-puuhetvot/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde- ja-puuhetvot/kunnioittava-kohtaaminen-ja-vuorovaikutusosaaminen)

THL 2023h. Sote-sanastot. <https://thl.fi/aiheet/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/koodistopalvelu/jakelualustat/sote-sanastot>

THL 2023i. Kaatumisen ja putoamiset. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/iakkaiden-tapaturmat/kaatumiset-ja-putoamiset>

THL 2024a. Rokottajan tietopaketti. Rokottajan tietopaketti. Saatavilla <https://thl.fi/aiheet/infektiaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/rokottajan-tietopaketti>

THL 2024b. Tartuntataudit ja torjunta. Taudit ja torjunta. Saatavilla <https://thl.fi/aiheet/infektiaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta>

THL 2024c. Yleisopas digitaalisten sote -palvelujen kehittämiseen. Forss(toim.) <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/spaces/JULYDSK/overview>

THL 2024d. Yhdenvertaisuuden edistäjän opas. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/22ba6005-e170-490b-b739-87630434bd8c/content>

THL 2025a. Hyvinvoinnin edistäminen asiakasohjauksessa. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/suomen-kestavan-kasvun-ohjelma-rrp-/thl-n-kansalliset-projektit/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/hyvinvoinnin-edistaminen-asiakasohjauksessa>

THL 2025b. Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusosaaminen. <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/ajankohtaista/mielenterveys-paihde-ja-riippuvuusosaaminen>

THL 2025c. Planetaarinen terveys ja hyvinvointi. <https://thl.fi/aiheet/ymparistoterveys/ajankohtaista/planetaarinen-terveys-ja-hyvinvointi>

THL 2025d. Muutokset palvelujärjestelmässä Sote-uudistuksen alkuvuosina. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-459-8>

Theander, K., Wilde-Larsson, B., Carlsson, M., Florin, J., Gardulf, A., Johansson, E., Lindholm, C., Nordstrom, G. & Nilsson, J. 2016. Adjusting to future demands in healthcare – the impact of curriculum changes on nursing students' self-reported professional competence. Nurse Education Today 37, 178–183. DOI: [10.1016/j.nedt.2015.11.012](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.11.012)

Tietosuojalaki 2018/1050. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181050>

Tiensuu, P., Aalto-Heinilä, M. & Mäki-Petäjä-Leinonen, A. (toim.) 2023. Itsemäärämisoikeus – Teoriasta käytäntöön. Vastapaino. <http://hdl.handle.net/10138/356876>

Tohmola, A. 2021. Gerontologisen hoitotyön osaamisalueet ja valmistumisvaiheessa olevien sairaanhoitajaopiskelijoiden itsearvioitu gerontologisen hoitotyön osaaminen. Väitöskirja D Medica 1647. Lääketieteellinen tiedekunta. Oulun yliopisto. <https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/36377/isbn978-952-62-3091-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tommasini, C., Dobrowolska, B., Zarzycka, D., Bacatum, C., Bruun, AM., Korsath, D., Roel, S., Jansen, M.B., Milling, T., Deschamps, A., Mantzoukas, S., Mantzouka, C. & Palese, A. 2017. Competence evaluation processes for nursing students abroad: Findings from an international case study. Nurse Education Today 51, 41–47. DOI: [10.1016/j.nedt.2017.01.002](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.01.002)

Traficom 2025. Tietoturvaohjeet. <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/ajankohtaista/ohjeet-ja-oppaat/ohjeet-ja-oppaat-organisaatioille-ja-yrityksille>

Tuomela, K., Heikkilä, K., Haapanen, H., Kortekangas-Savolainen, O. & Salminen, L. 2017. Moniammatillinen oppiminen yhteistyöosaamisen edistäjänä terveydenhuollossa. *Hoitotiede* 29 (4), 264–275. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128400/77523>

Tuomikoski, AM., Parisod, H., Oikarainen, A., Siltanen, H. & Holopainen, A. 2018. Lääkkeettömien menetelmien vaikutukset muistisairautta sairastavan haasteelliseksi koettuun käyttäytymiseen - raportti järjestelmällisten katsausten katsauksesta. Muistiliiton julkaisusarja 1/2018. Muistiliitto & Hoitotyön tutkimussäätiö. https://muistiliitto.fi/wp-content/uploads/2024/12/Julkaisusarja-1_2018-saavutettava-pdf.pdf

Tuomikoski, AM., Parisod, H., Kotila, J., Palomaa, M., Suutarla, A. & Holopainen, A. 2023. FinAME-asiantuntijuusmalli näyttöön perustuvan hoitotyön tukirakenteena. *Tutkiva Hoitotyö* 21 (1), 20–28. <https://oulurepo oulu.fi/bitstream/handle/10024/44571/nbnfife20231010139453.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tuominen, M., Nyqvist, L., Korja, R., Heikkinen, K. Kortekangas-Savolainen, O. & Salminen, L. 2017. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen edellyttämät koulutustarpeet. Teoksessa: Salminen, Stolt, Suhonen (toim.). Uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon lähtökohtia. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja A: 78/2017. Turku. 108–126.

Turjamaa, R., Simon-Bellamy, J., Salminen, L., Löyttyniemi, E. & Kajander-Unkuri, S. 2022. Graduating nursing students' competence in nursing patients with acute coronary syndrome. *Central European Journal Nursing and Midwifery* 13 (4), 741–753. DOI: [10.15452/cejnm.2022.13.0007](https://doi.org/10.15452/cejnm.2022.13.0007)

Turunen, M. 2025. Itsemääräämisoikeuden rajat ja rajoittaminen täysi-ikäisen potilaan somaattisessa hoidossa. *Acta Electronica Universitatis Lapponiensis* 395. Oikeustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. <https://files.core.ac.uk/download/642818454.pdf>

Turunen, E., Miettinen, M., Setälä, L. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2017. An integrative review of a preoperative nursing care structure. *Journal of Clinical Nursing* (7–8), 915–930. DOI: [10.1111/jocn.13448](https://doi.org/10.1111/jocn.13448)

Työturvallisuuskeskus 2025. Hyvä työkäyttäytyminen ja työyhteisötaidot. <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/toimialakohtaista-tietoa/luovat-tuotannot/hyva-tyokayttaytyminen-ja-tyoyhteisotaidot/>

Työturvallisuuslaki 2002/738. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

UKK 2025a. Kaatumisen ehkäisy ammattilaisille. <https://ukkinstituutti.fi/liikkumisen-turvallisuus/kaatumisten-ehkaisy-ammattilaisille/>

UKK 2025b. Liikkumisen suositukset. <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/>

Ulkoministeriö 2025. Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet. <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Ulfvarson, J. & Oxelmark, L. 2012. Developing an assessment tool for intended learning outcomes in clinical practice for nursing students. *Nurse Education Today* 32 (6), 703–708. DOI: [10.1016/j.nedt.2011.09.010](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2011.09.010)

Ulin, K., Fors, A., Ali, L., Ekman, I. & Jansson, I. 2023. Flip focus and emphasise patient resources in person-centred care over the telephone—A retrospective descriptive study', *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 37 (3), 797–804. DOI: [10.1111/scs.13164](https://doi.org/10.1111/scs.13164)

Vaheristo, A. & Kinnunen, U-M. 2019. Tekoälyn hyödyntäminen terveydenhuollossa terveysriskien ja riskitekijöiden tunnistamiseksi ja ennustamiseksi. Finnish Journal of eHealth and eWelfare. <https://doi.org/10.23996/fjhw.77582>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>

Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä 120/2017.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170120>

Valvira 2024. Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan palveluyksikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta (Dnro V/42106/2023). Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. <https://www.finlex.fi/api/media/authority-regulation/536447/mainPdf/main.pdf?typeDiscriminator=national-supervisory-authority-for-welfare-and-health×tamp=2024-05-07T21%3A00%3A00.000Z>

Valtiovarainministeriö 2025. Hyvinvointialueiden ohjaus. <https://vm.fi/hyvinvointialueiden-ohjaus>

Van den Bulcke, B., Vyt, A., Vanheule, S., Hoste, E., Decruyenaere, J. & Benoit, D. 2016. The perceived quality of interprofessional teamwork in an intensive care unit: A single centre intervention study. Journal of interprofessional care 30 (3), 301–308. DOI: [10.3109/13561820.2016.1146876](https://doi.org/10.3109/13561820.2016.1146876)

Vilppola, J. 2021. Toimijat, taistelijat, tipahtaneet _koulutus ja työtoimijuus mielenterveyskuntoutujien elämänkerrannoissa. Turun yliopiston julkaisuja <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/150845/AnnalesC506Vilppola.pdf>

Von Gerich, H., Moen, H., Block, L.J., Chu, C.H., DeForest, H., Hobensack, M., Michalowski, M., Mitchell, J., Nibber, R., Olalia, M.A., Pruinelli, L., Ronquillo, C.E., Topaz, M. & Peltonen, L.M. 2022. Artificial Intelligence -based technologies in nursing: A scoping literature review of the evidence. International Journal of Nursing Studies 127, 104153. DOI: [10.1016/j.ijnurstu.2021.104153](https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2021.104153)

VRN & THL 2020. Vireyttä seniorivuosiin -ikäntyneiden ruokasuositus.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/8d7b9a15-f0d8-4c0b-9a2f-30eb3ee20b7d/content>

VRN & THL 2023. Ravitsemushoitosisuositukset.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/7426ffa5-ceca-460e-8354-688756fd8625/content>

VRN & THL 2024. Kestävää terveyttä ruoasta -kansalliset ravitsemussuositukset 2024.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-405-5>

Wang, Y., Dongxia Xiaob, L., Yana, P., Wanga, Y. & Yasheng, A. 2018. Nursing students' cultural competence in caring for older people in a multicultural and developing region. Nurse Education Today 70, 47–53. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.08.012>

Wangenstein, S., Johansson I.S., Björkström, M.E. & Nordström, G. 2012. Newly graduated nurses' perception of competence and possible predictors: a cross-sectional survey. Journal of Professional Nursing, 28 (3), 170–81. DOI: [10.1016/j.profnurs.2011.11.014](https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2011.11.014)

Wangenstein, S., Johansson, I. & Nordström, G. 2015. Nurse Competence Scale -- Psychometric testing in a Norwegian context. Nurse Education in Practice 15 (1), 22–29. DOI: [10.1016/j.nepr.2014.11.007](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2014.11.007)

Westman, J., Johnson, K.D., Smith, C.R. & Kelcey, B. 2024. The contributors to dosage calculation ability and its applicability to nursing education: An integrative review. Journal of Professional Nursing 50, 8–15.

DOI: [10.1016/j.profnurs.2023.10.006](https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2023.10.006)

WHO 2013. WHO recommendations on postnatal care of the mother and newborn. World Health Organization. <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/de085c59-2f77-44ff-831c-f50da6fa52c5/content>

WHO 2018. WHO recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. World Health Organization. <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/ba043cf7-cba4-484d-bf7e-ec79c4102d54/content>

WHO 2021. Global Patient Safety Action plan 2021-2030. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240032705>

WHO 2022. WHO guideline on self-care interventions for health and well-being, 2022 revision. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240052192>

WHO 2023. Infection prevention and control in the context of COVID-19: a guideline. Guideline Infection prevention and control in the context of coronavirus disease (COVID-19): A guideline. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-IPC-guideline-2023.4>

WHO 2024. Global patient safety report 2024. Geneva: <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/ae1caee-bc04-4a71-a6b0-ab478f9a8c79/content>

WHO 2025a. Palliative Care. <https://www.who.int/cancer/palliative/definition/en/>

WHO 2025b. Infection prevention and control. https://www.who.int/health-topics/infection-prevention-and-control#tab=tab_1

Wuorela, M. & Viikari, L. 2019. Vanhuksen toimintakyvyn arviointi akuuttisairaanhoidossa Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 135 (17), 1579–85. <https://www.duodecimlehti.fi/duo15095>

Ympäristöministeriö 2023. Mitä on kestävä kehitys. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Yuksel, C. & Unver, V. 2016. Use of simulated patient method to teach communication with deaf patients in the emergency department. Clinical simulation in Nursing 12 (7), 281–289. DOI:[10.1016/j.ecns.2016.03.007](https://doi.org/10.1016/j.ecns.2016.03.007)

Zajac, S., Woods, A., Tannenbaum, S., Salas, E. & Holladay, CL. 2021. Overcoming Challenges to Teamwork in Healthcare: A Team Effectiveness Framework and Evidence Based Guidance. Frontiers in Communication 6, 606445. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2021.606445>